

Høringsvar fra Støygruppa Ørland.

Temarapport Landbruk:

Innledning

Støygruppa Ørland består av valgte representanter fra alle berørte beboere i støysonene på Ørland. Vi har følgende kommentarer og ønsker om videre utredning:

Generelle forhold. Det blir i beskrivelsen av landbruket i Ørland lagt til grunn at landbruksbefolkningen er gammel og vil legge ned driften uavhengig av kampflybasen. I følge undersøkelse gjort av Rabobank er det et generelt problem i den vestlige verden at landbruksbefolkningen er i gjennomsnitt over 50 år. For landbruket i Ørland er det ikke dagens bønder sitt ve og vel som opptar oss mest, men muligheter til å drive et allsidig landbruk i hele kommunen de neste 30 årene, og da må det generasjonsskifter til på de fleste bruk. Det er i forbindelse med generasjonsskifter at det også skjer utbygginger og nyinvesteringer.

Det er riktig som det beskrives i temarapporten at det er flere forhold som styrer utviklingen av landbruket. I Ørland er nok usikkerheten rundt flyplassen og støy en stor negativ faktor for utviklingen av landbruket, jamfør undersøkelsen til Ørland bondelag og Ørland Sparebank. Det gjelder muligheter til å bo å drive eiendommene i forhold til støy, og mulighetene til å selge en utbygd eiendom som ligger svært støy utsatt til. Et annet forhold som vil påvirke landbruket i Ørland/Bjugn er frafall av produsenter som vil påvirke fag- og produsentmiljø og andre tjenester landbruket er avhengig av, bl.a. veterinærtjenester.

Leieforhold. Når det gjelder leieforholdene ved ØHF er det riktig at forsvaret har leid ut arealene på 10 årskontrakter. De fleste leietakerne en nå i sluttfasen på den 2. leieperioden, men det er også en familie som har vært leietakere ved ØHF i over 50 år. Med så store arealer det her er snakk om har det stor betydning for de fleste driftsenheter, og flere har gjort betydelige investeringer i bygninger og maskiner med den forutsetning at de får drive arealene i lang tid. For å få godkjentleiekontrakter utover 10 år må det konsesjonsbehandling til. I Norge er ca. 40% av jordbruksarealet utleid, og hvis det ikke hadde vært mulig, eller vanlig å basere driftsutbygginger på leid areal, ville det vært et helt annet landbruk her i landet. Innovasjon Norge krever 10 års leieavtaler for å støtte utbygginger av driftsapparatet på enkeltbruk, selv om de lån Innovasjon Norge gir har ei løpetid på 20 år.

Arealbeslag. Det vil medføre store konsekvenser for de som blir berørt av arealbeslag. Det forventes at det meste kan erstattes og kompenseres ved makeskifte/jordskifte. For enkelte bruk på østsiden vil arealer som brukes til beiteareal for melkekyr være vanskelig å erstatte. Slikt areal må grense til driftsbygninger uten å være delt av veier eller andre hindringer. Hvis det ikke er mulig å tilby alternativt areal som grenser til driftsbygninger er alternativet tunflytting. Med den lokalkunnskap vi har forventer vi at det blir en krevende og kostbar øvelse og få til et godt makebytte/jordskifte med tilhørende kompensasjoner for å avslutte utbyggingen av basen på en god måte.

For ammunisjonslagre i nord må det la seg finne løsninger som gir ok sikkerhet til de som arbeider inne på basen og som ikke berører arealer utenfor gjerdet i like stor grad som de foreliggende planer. Et hurtiglager for skap ammunisjon bør ligge nærmest mulig flyene, og ikke på et jorde langt unna. Ved hjelp av beskyttende murer og voller må det være mulig å få til et akseptabelt lager med nødvendig trygghet uten å beslaglegge store arealer utenfor dagens gjerde. Det er plass til slik aktivitet i nærheten av de vernede hangarene fra 2. vk.

For de arealene som ligger innenfor gjerdet vil det også bety store endringer for enkelt bruk, men det er en av ulempene med leiejord. Drift av leiejord skjer på utleiers premisser, og driften blir deretter. Hvis forsvaret ønsker at mest mulig av arealet inne på basen også i framtida skal drives av bønder i nærmiljøet, må det inn i planlegginga med veier og porter slik at driftsmidler, fôr, korn og maskiner kan transporteres raskt inn og ut av basen. Det må også legges til rette for god drift og bra skjøtsel av arealene. Dette må med i planleggingen av den nye basen.

F-35 flyene er noe av det mest avanserte som er laget ifølge forsvaret. Men når det gjelder å passe på disse flyene så legges det opp til et system med rette linjer og visuell kontroll. Det er et system som virker lite framtidsrettet. Hva om ØHF trenger mer plass i framtiden. Det må være mulig å bruke system og kontrollmekanismer som ikke er avhengig av rette gjerder. Ved å beholde mest mulig av dagens gjerde, blir naboer mindre berørt. Nabo forholdene vil også bli bedre.

Husdyr og støy. Det er gjort noen få forsøk med husdyr i forhold til flystøy, og de kan ikke sies å være uttømmende. Det ble blant annet planlagt å ta blodprøver av dyrene, dette må følges opp. Hva med hormonelle endringer på husdyr på grunn av stress og støy. Langtidsvirkninger er heller ikke undersøkt. De nye flyene har en mer lavfrekventert støy. Det må også gjøres undersøkelser på hvordan vibrasjoner og lavfrekventert støy påvirker dyr. Det er også fjørfe i støysonen, og for de er det ikke gjort noe som helst. Det bør også undersøkes hvordan fjørfe påvirkes av jagerflystøy.

Transport. Både i våronn, slåttonn, og skuronn foregår det en utstrakt transpost av redskaper, gjødsel, fôr og korn langs veiene i kommunen. Det vil i disse tidene under anleggsperioden bli veldig stor trafikk på deler av veinettet. Men det finnes trafikkregler som regulerer disse forholdene, men det blir ikke trivelig å være myke trafikanter på deler av veinettet. Det er også muligheter for at anleggstrafikken ikke vil gå i et tempo som planlagt.

Deponering av masser. Forsvarsbygg ser på muligheten til å «forbedre» tørkesvak jord ved å legge på et lag med jord fra utbyggingsområdet. For å få en virkning av slike tiltak må det tjukke lag til, og da går vinninga opp i spinninga med store kjøreskader ved å flytte stor jord mengder. Det vi ta lang tid før jorda får satt seg, og det må sannsynligvis dreneres på nytt.

Inne på ØHF er det i dag flere områder som er flotte biotoper for bl.a. rådyr. Flystasjonen har til og med sin egen rådyrstamme. En skulle tro at det var lite ønskelig med slike dyr på en flystasjon. For å ta ut rådyrene kan en drive jakt. En annen mulighet er å fjerne leveområdene for disse dyra, da vil de ikke komme tilbake. Ved å rydde opp i slike områder i sør, og andre områder kan en også få brukt en del overskuddsmasse til å profilere områdene og gjøre dem om til jordbruksareal.

Endret flymønster. En av de forholdene som vil påvirke landbruket mest er endring av flymønsteret. Blir flytrafikken lagt rett over de tett befolkede landbruksområdene på Grande og Uthaug, og føre til at de blir hørselsvernsoner. Vil det bli helt umulig å bo og leve der for både folk og dyr. Dette vil gjøre en stor del av kommunen øde. I de områdene det ikke er mulig å bo vil det heller ikke være tilrådelig å ha dyr, på grunn av dårligere muligheter til å se etter, og følge opp buskapen. Alle gårdsbruk i området drives av enkelt personer og familier. Det å bo mer enn gangavstand fra driftsbygninger med husdyr vil stille store krav til de enkelte om overvåkenhet og pliktoppfyllelse overfor buskapen. Om myndigheter tillater dyrehold, men ikke tillater folk å bo der, vil det med stor sikkerhet også bli slutt på alt dyreholdet. Det vil bli et spesielt kulturlandskap hvis forsvarsbygg vinner frem med sine krav om at boliger som ikke er beboelig p.g.a. støy skal rives. Det som i dag er fine og tradisjonelle tun, vil med riving av boligen bli et fremmedelement i kulturlandskapet. Hvis 1/3 av husdyrproduksjonen i kommunen forsvinner på grunn av støy og boforbud, vil det ha stor innvirkning på produksjonsmiljø og næringer som har landbruket som viktige kunder. Det vil også ha innvirkning på naturmangfoldet.

Det må i konsekvensutredningen utredes muligheter til flytting av gårdstun som tiltak. Det må videre utredes alternative driftsformer, og muligheter til å prøve ut tiltak uten å miste rettigheter til kompensasjoner.

Brekstad 16.10.13

Snorre Hoff, Steinar Kjørsvik, Helge Berre og Ole Martin Hågård